

**СПРАВА «КОРБАН ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KORBAN v. UKRAINE)**

(заява № 26744/16)

Стислий виклад рішення від 04 липня 2019 року

31 жовтня 2015 року слідчі затримали заявника, який на час подій був головою політичної партії, та того ж дня склали протокол затримання за підозрою у вчиненні низки кримінальних правопорушень. 02 листопада 2015 року заявника було перевезено до м. Чернігів для розгляду питання про обрання йому запобіжного заходу. Наступного дня у зв'язку із закінченням строку затримання без ухвали він був звільнений у залі суду, проте його одразу було повторно затримано на підставі протоколу слідчого за підозрою у вчиненні іншого кримінального правопорушення.

Такі затримання були здійснені зі спливом більше одного року після порушення кримінальних проваджень щодо заявника та не відповідали виключному переліку випадків, зазначених у чинному на момент подій законодавстві, щодо затримання без ухвали суду.

Згодом до заявника було застосовано запобіжний захід у вигляді цілодобового домашнього арешту.

Під час медичного обстеження заявнику діагностували низку хвороб серця та 25 грудня 2015 року провели невідкладну операцію ангіопластики коронарного стента. Цього ж вечора слідчий намагався вручити заявнику копію клопотання про зміну запобіжного заходу. Заявник відмовився від ознайомлення, посилаючись на слабкість та пізній час. 26 грудня 2015 року заявника в інвалідному візку доставили на судове засідання в Дніпровський районний суд міста Києва (далі — суд). Судове засідання тривало дві години. Під час судового засідання стан здоров'я заявника погіршився, у зв'язку з чим суд виніс ухвалу про проведення негайної судово-медичної експертизи для встановлення, чи може заявник брати участь у судових засіданнях, однак така експертиза проведена не була. Об 01 год. 30 хв. 27 грудня 2015 року слідчі намагалися повідомити заявника, що розгляд справи про обрання йому запобіжного заходу відбудеться цього ж дня. Вказане засідання загалом тривало понад двадцять одну годину до 28 грудня 2015 року, у тому числі і в нічний час.

Суд ухвалив застосувати до заявника запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Під час судових засідань 13, 22 та 25 січня 2016 року заявник тримався у металевій клітці, яку згодом замінили прозорою кабіною.

Оскільки заявник був політиком, його затримання та кримінальне провадження щодо нього привернуло значну увагу засобів масової інформації (далі — ЗМІ). Представники сторін захисту та обвинувачення, а також низка політиків і неурядових організацій зробили заяви у ЗМІ.

У лютому 2016 року суд змінив заявнику запобіжний захід з тримання під вартою на цілодобовий домашній арешт, а у червні на особисте зобов'язання.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на умови його перевезення 02 листопада 2015 року; участь у тривалих судових засіданнях одразу після проведення операції 25 грудня 2015 року, а також тримання у металевій клітці під час судових засідань 13, 22 та 25 січня 2016 року; за пунктом 1 статті 5 Конвенції на незаконність та свавільність його затримання 31 жовтня 2015 року та повторного затримання 03 листопада 2015 року; за пунктом 3 статті 5, що його тримання під вартою під час досудового розслідування та домашній арешт не були обґрунтовані «достатніми та відповідними підставами»; за пунктом 4 статті 5 Конвенції, що він не мав у своєму розпорядженні ефективної процедури для оскарження законності його затримання; за пунктом 5 статті 5 Конвенції, що він не мав забезпеченого правовою санкцією права на відшкодування за порушення його прав за іншими пунктами статті 5 Конвенції. Крім того, заявник скаржився за статтею 18 у поєднанні зі статтею 5 Конвенції, що позбавлення його свободи було здійснено з прихованих мотивів, зокрема політичних, а також за пунктом 2 статті 6 Конвенції на порушення його права на презумпцію невинуватості.

Розглянувши скаргу заявника на умови його перевезення Європейський суд, відхилив її як явно необґрунтовану відповідно до підпункту «а» пункту 3 і пункту 4 статті 35 Конвенції.

Європейський суд констатував порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з тим, що заявника було піддано нелюдському та такому, що принижує гідність поводженню у зв'язку з його участю у судових засіданнях 26—28 грудня 2015 року.

Європейський суд також констатував порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з поміщенням заявника до металеві клітки під час судових засідань 13, 22 та 25 січня 2016 року зазначивши, що це є образою людської гідності.

Стосовно скарги заявника за пунктом 1 статті 5 Конвенції Європейський суд зазначив, що затримання заявника 31 жовтня 2015 року та 03 листопада 2015 не відповідали національному законодавству та суперечили принципу верховенства права, у зв'язку з чим Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Розглянувши скаргу заявника за пунктом 3 статті 5 Конвенції, Європейський суд констатував порушення цього положення з огляду на відсутність відповідних і достатніх підстав для позбавлення заявника свободи, як у вигляді тримання під вартою, так і домашнього арешту, та вказав на недоцільність окремого розгляду питання щодо відсутності у заявника ефективного засобу захисту за пунктом 4 статті 5 Конвенції.

Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику та беручи до уваги, що він встановив порушення пунктів 1 та 3 статті 5 Конвенції, констатував також порушення пункту 5 статті 5 Конвенції.

Розглянувши скаргу заявника на порушення його права на презумпцію невинуватості, Європейський суд дійшов висновку, що твердження високопосадовців у засобах масової інформації щодо кримінального провадження проти заявника були далекими від розсудливих та обачних і не могли не сприяти думці громадськості про вину заявника до того, як її було встановлено в законному порядку. Європейський суд констатував порушення пункту 2 статті 6 Конвенції.

Європейський суд дійшов висновку, що не було порушено статтю 18 Конвенції у поєднанні зі статтею 5 Конвенції, оскільки твердження заявника у контексті його скарги за статтею 18 Конвенції не є достатньо доведеними.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД

«1. *Оголошує* одноголосно неприйнятною скаргу на умови перевезення заявника 02 листопада 2015 року, а решту скарг у заяві — прийнятними;

2. *Постановляє* одноголосно, що було порушено статтю 3 Конвенції у зв'язку з участю заявника у судових засіданнях 26—28 грудня 2015 року;

3. *Постановляє* одноголосно, що було порушено статтю 3 Конвенції у зв'язку з поміщенням заявника до металеві клітки під час судових засідань 13, 22 та 25 січня 2016 року;

4. *Постановляє* одноголосно, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції у зв'язку із затриманням заявника 31 жовтня 2015 року та його повторним затриманням 03 листопада 2015 року;

5. *Постановляє* шістьма голосами проти одного, що було порушено пункт 3 статті 5 Конвенції;

6. *Постановляє* одноголосно, що немає потреби розглядати скаргу за пунктом 4 статті 5 Конвенції;

7. *Постановляє* одноголосно, що було порушено пункт 5 статті 5 Конвенції;

8. *Постановляє* одноголосно, що не було порушено статтю 18 Конвенції у поєднанні зі статтею 5 Конвенції;

9. *Постановляє* одноголосно, що було порушено пункт 2 статті 6 Конвенції.»